

İbn Hacer El- Askalânî (V.852)' Nin "Nüzhetü'n-Nazar Fi Tevdîhi Nuhbetü' L Fiker" Eserinin Tanıtımı | Hümeysra Çakar

İDE AKADEMİ | DÖNEM ÖDEVİ 2022-2023

İbn Hacer el-Askalâni (V.852)

Dar-u İbn Kesîr (Dar Ibn Katheer), Beyrut, IV. Baskı m.2019 h.1440, 336 sayfa

Telif Eden: İmam Hafız İbn Hacer el- Askalâni (V.852)

Tahkik Eden: Muhammed Murabi

Giriş

Günümüzde metodoloji adıyla da anılan Usûl, kelime olarak aslın çoğulu asıllar, kökler ve kaynaklar anlamındadır. Terim olarak ise yol, yöntem, kaide ve metod anlamlarına gelir. [1] Bir ilmin en doğru ve en sağlıklı bir biçimde anlaşılması için olmazsa olmaz bir unsurdur. Hadis ilmi açısından bu kavram ele alınacak olursa; hadis usulü bir diğer adıyla "mustalah' ul hadis" yani dirayetü'l hadis ilmi, " Sened ve metnin durumlarını anlamaya imkân veren kaideler ilmi" olarak tarif edilmektedir. Bu tanımdan açıkça anlaşılacağı gibi dirayetü' l hadis ilmi, genel ve teorik kaideler vaz ederek râvî, rivayet ve mervî konularının tetkik ve tenkidine zemin hazırlamaktadır. Bu ilim edebiyatı da prensipler edebiyatı demektir. [2] Başka bir tanıma göre hadis usulü, rivayetin hakikati, çeşitleri, hükümleri, ravilerin halleri, şartları ve rivayetin sınırlarını bildiren ilimdir. Bu hadis usulü için en geniş ve en fazla kabul gören tanımdır. [3]

Hadis Usulü ilk dönemlerden itibaren ortaya çıkan bir ilim dalı değildir. Sahabe sonrası dönemlerde çeşitli siyasi ve itikadi sebeplerden ötürü hadisler tehlikeye girmiştir. Bu sebeple hadisleri korumak için muhaddisler devreye girip isnad çalışmaları, cerh-tadil çalışmaları gibi çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmaların sonucunda hadis usulünün özünü oluşturan hadis çeşitlerini, bunların tariflerini, kaideleri ve şartları içeren eserler telif edilmiştir. Bu eserlerin müstakil olarak ilki genel kanaate göre el- Kâzî Ebû Muhammed er- Râmeihurmûzî (v.360)' nin 'el- Muhaddisu'l Fasil Beyne'r Ravi ve-l Vai"dir. Bu eserin telifinin geç yapılması, önceleri bu konuda çalışma yapılmadığı anlamına gelmemektedir. Önceki devirlerde çalışmalar yapılmış, fakat Râmeihurmûzi tarafından ilk defa bu konuda müstakil bir eser yazılmıştır. Er- Râmeihurmûzi' den itibaren müstakil eserlerin sayısı artmıştır. Rameihurmuzi' den sonra ikinci müstakil eser olarak Hâkim en-Neysaburi'nin "Marifetu Ulum-il Hadis" eserini zikredebiliriz. Bu konuda müstakil eserlerin sayısı gün geçtikçe artmıştır. Birkaç örnek verecek olursak; Ebu Nuaym Ahmed İbn Abdillâh İsbahani' nin El- Müstahrec Ala Marifet-i Ulum'il Hadis eseri, Hatib el- Bağdadî'nin "El-Kifaye Fi İlmi Rivaye" eseri, Kadi İyaz'ın "El-İlma" eseri, İbnu's Salah'ın "Mukaddime" eseri, Nevevî'nin " Takrib ve-t Teyisir Li Marifeti Sünen-il Beşir ve-n Nezir" eserlerini zikredebiliriz. Bu eserlerin sayısını çoğaltabiliriz. Burada da bu önemli eserlerden biri ele alınıp incelenecektir.

Bu çalışmada İbn Hacer' in, ihtisar eseri olan "Nuhbetü' l- Fiker" e şerh olarak kaleme aldığı " Nüzhetü'n- Nazar Fî Tevdîhi Nuhbetü' l- Fiker" adlı eser tanıtılacaktır. Esere geçmeden önce müellifin hayatı ve ilmi kişiliği üzerinde durulacaktır.

İbn Hacer el- Askalâni (v.852)

İbn Hacer el- Askalani (v.852), aslen Filistin Askalanlı olup hicri 773 yılında eski Mısır' da doğmuştur. İbn Hacer, hıfzını hocası Muhammed b. Muhammed es- Seftî' den 9 yaşında tamamladı ve 12 yaşında Mekke' ye gitti. Hadis tahsiline Mekke' de başladı. Hocasından Sahih- i Buhari' nin çoğunu okudu. Sekizinci yüzyılın sonlarına doğru fıkıh, usul-i fıkıh, Arap dil, hesap gibi ilimlere dair kitaplar okuyan İbn Hacer, 792 yılından itibaren edebi ilimlerle meşgul oldu. Hocası İbn Hacer' e " Hafız" ünvanını verdi. O günden sonra tek başına söylendiği zaman sadece onu hatırlatacak kadar özel bir anlam kazandı. [4] İbn Hacer, 51' i kadın toplamda

628 hocadan istifade etmiştir. İbn Hacer 806 yılında resmen hocalık görevine başlamıştır. [5] Bazı medrese ve camilerde hadis hocalığı yapmıştır. Kendisinden pek çok talebe istifade etmiştir. Sehâvî bu hususu şöyle ifade etmektedir: "İnsanlar ardı arkasına tabakalar halinde ondan ilim öğrendiler. Babalar, oğullar, nesiller hatta babaların torunları dahi ondan ders aldı, insanlar onun ilim meclislerine gidip geldi. Nihayet yetiştirdiği öğrencilerin sayısı tespit edilemez oldu, dünyanın dört bir yanına yayıldı". [6] İbn Hacer, 28 Zilhicce 852' de Kahire' de dizanteri rahatsızlığından vefat etmiştir.

İbn Hacer, heybetli ve hareketli bir kimseydi. Güçlü bir hafızası vardı ki bir şey yazarken aynı zamanda kendisine okunan metinleri takip ve tahsis edebilirdi. Hatta İbn Hacer' in hacda zemzem içerken Zehebi derecesinde hadis hafızı olabilmek için dua ettiği söylenir. İbn Hacer, bütün vaktini okutmak, okumak, eser yazmak, fetva vermek ya da ibadet etmekle geçirirdi.

İbn Hacer' in ilmî kişiliğine bakıldığında o, hayatının büyük bölümünü hadis ilmine vermiş, bu ilmin hem rivayet hem dirayet sahalarında zamanının en yetkili alimi olmuştur. İbn Hacer' in, Buhari şerhi Fethu' l Bari' eserini yazarken 1430 kaynaktan faydalanması onun zengin bir hadis edebiyatından istifade ettiğinin göstergesidir. Onun Usul-i Hadis konusundaki eserleri kendisinin orijinal görüşlerini yansıtmakta olup hadis ricaline dair çalışmaları, meşhur alimlerin raviler hakkındaki tesbitlerine dair tashihlerle doludur. [7]

Sehavi' ye göre İbn Hacer, başta hadiste olmak üzere çeşitli ilim alanlarında 150' den fazla eser yazmıştır. İbn Hacer' in hemen her eseri kendisinden sonrakiler üzerinde derin etkiler bırakmıştır. Özellikle Nuhbetü'l Fiker' i şerhi Nüzhetü'n- Nazar' ı ile hadis usûlcüleri arasında hatırı sayılır bir önemi vardır. Bu iki eser kendisinden önce ve sonra yazılmış eserlerle kıyaslandığında sınırı, muhtevası, tertibi, üslup ve metodu açısından belirli üstün özelliklere sahiptir. Bu sebeple her iki eser de bazı araştırmacılar tarafından tehzîb döneminin ve bütün hadis tarihinin en mükemmel eseri olarak nitelendirilmiştir. [8] İbn Hacer' in bu iki eseri, kendisinden sonrakilere kaynak olmuş ve bu alanda çığır açmasıyla örneklik teşkil etmiştir.

İbn Hacer'in Hadis Usulündeki özgünlüğüne dikkat çekecek olursak; hadislerin tespiti ve doğru anlaşılmasında hadis istılahlarının ne kadar önemli olduğu aşikardır. İslami ilimlerin birçoğunda olduğu gibi hadis ilminin de kendine has bir usulü vardır. İstılahların doğusundan gelişim evrelerine kadar bu usüle katkı sağlayan nice alim olmuştur. Şüphe yok ki bu alimlerden biri ve de hadis usulünün olgunlaşmasında en fazla katkısı bulunan muhaddis İbn Hacer el- Askalani'dir. İbn Hacer, yalnızca kendinden önce yazılmış olan eserleri açıklamakla kalmamış, kimi zaman tashih, kimi zaman da ilave bilgiler vermiştir. Hadis usulünde bulunan tanımlara eklediği bazı kayıtlarla usulün adeta çehresini değiştirmiştir. Bu nedenledir ki, İbn Hacer'in geliştirdiği usûl, itiraz ve ithamlara konu olmuştur. İbn Hacer'in usûl anlayışı, tenkit merkezli bir anlayıştır. Ayrıca birçok ilim dalında da söz sahibi olan Askalani, daha çok hadis ilimlerinde temayüz etmiştir. İbn Hacer, usulü'l hadise katkısı, tanımların yapılmamış kavramların tanımını yapmak, üçlü taksimi ikiye düşürmek, mutlak zikredilen konulara yeni şartlarla farklı bir boyut kazandırmak şeklinde ortaya çıkmıştır. [9] Çalışmanın bu kısmında, İbn Hacer'in bu özgünlüğünün net bir şekilde görüldüğü 'Nüzhetü'n- Nazar Fî Tevzîhî Nuhbetü' l Fiker' isimli eserin tanıtımına geçilmektedir:

Nüzhetü'n- Nazar Fî Tevzîhî Nuhbetü' l Fiker

Nüzhetü'n- Nazar, İbn Hacer' in yine kendi telifi olan 'Nuhbetü' l- Fiker' eserine yazdığı şerhtir. En- Nuhbe de İbn Hacer' in, İbnü's Salah' ın 'Mukaddime' eserine yazdığı özettir. İbn Hacer, bu özetin kendisinden istendiğini eserinin mukaddimesinde şu sözlerle belirtir: " Bazı kardeşlerim, kendileri için benden bu kitabı (İbnü's Salah- Mukaddime), özetlememi istediler. Ben de onu küçük bir kitap halinde özetledim ve " Nuhbetü'l Fiker Fî Mustalahi Ehli'l Eser" adını verdim. Bu özetleme işini yaparken bazı nadir ve faydalı ilaveler yaparak onu kendime has bir şekilde tertib ve izah ettim. " [10] İbn Hacer' in bu sözlerinden de açık bir şekilde anlaşılıyor ki; İbn Hacer, eseri kısaltmakla beraber ona bazı eklemelerde de bulunmuştur. En-Nuhbe , yaklaşık altı sayfa küçük hacimli bir eserdir. Es- San' anı' ye göre İbn Hacer, bu eserini Mekke' ye seyahati esnasında yazmıştır. [11] İnsanlar İbn Hacer' den Nuhbe' nin şerhini istemişler, o da kendi eserini en iyi kendisinin şerh

edeceğini düşünmüş ve Nüzhetü'n Nazar' ı yazmıştır. İbn Hacer yine en-Nüzhe' nin mukaddimesinde bu durumu şöyle izah etmektedir: "İkinci kere ben de bir istek uyandı ve bu ilme yeni başlayanlar için gizli yönlerini açıklayan, faydalı taraflarını gösteren ve müşküllerini halleden bir şerh yazmak istedim. Sonunda, bu yolda girmek temennisiyle dostların isteklerini kabul ettim. İzah ve tevcih yönünden metnin şerhinde büyük çaba gösterdim, anlaşılmayan yönlerine işaret ettim. Çünkü ev sahibi evin içindekini başkalarından daha iyi bilir. Bende bir de şu düşünce belirdi: Şerhi yazarken konuyu genişletmek daha uygun ve metin arasına koymak daha faydalı olacaktır. Bu amaçla az kullanılmış bir yolu kullanarak bu yola girdim. Allah' tan muvaffakiyet temenni eder ve derim ki..." İbn Hacer, bu sözlerle eserinin mukaddimesini tamamlamış ve konuya giriş yapmıştır.

En- Nuhbe ve onun şerhi en- Nüzhe , klasik anlamda bir özet değildir ve özgün bir yapıya sahiptir. İbn Hacer el- Mukaddime' deki bilgileri birbirleri ile ilişkilendirmiş, onlara yeni bilgiler eklemiş ve bazı ıstıhlara yeni anlamlar yüklemiştir. Bu anlamda en- Nuhbe' nin, el- Mukaddime' nin ilaveler yapılmış ve geliştirilmiş hali olduğu söylenebilir.

İbn Hacer eserinde "demic" metodunu kullanmıştır. [12] Metin olan en- Nuhbe' yi sonradan yazdığı en- Nüzhe ile tek bir metin haline getirmiş, ifadeleri bu şekilde kullanmıştır. Bazılarına göre İbn Hacer' in, demic metodunu uygulamasındaki başarısı tartışmalıdır. Nitekim Aliyyü' l Kari' ye göre, demic metodunda metin ile şerhinin aynı i' raba sahip olması gerekir. Metnin i' rabinin metne nisbetle başka, şerhe nisbetle daha başka olması büyük olmasa da bir kusurdur. Demic metodunu kullananların buna dikkat etmesi gerekir. Fakat Aliyyü' l Kari' nin en- Nuhbe' ye yazdığı şerhte belirttiğine göre İbn Hacer bu noktaya yeterince riayet etmemiştir. [13] Hadisçiler, İbn Hacer' in en- Nuhbe' ye yazdığı şerhin ismini tartışmışlardır. Bazıları "Nüzhetü' n- Nazar Fî Şerhi Nuhbetü' l- Fiker" olduğunu söylemişler, bazıları da "Nüzhetü' n- Nazar Fî Tevdihi Nuhbetü' l Fiker" olduğunu iddia etmişlerdir. [14] İbn Hacer, en- Nüzhe' yi hicrî 818 yılında tamamlamıştır . En- Nuhbe üzerinde birden fazla şerh yazılmıştır. Hatta bunlardan birisi, İbn Hacer hayatta iken, kendisi en- Nüzhe' yi tamamlamadan önce yazılmıştır. İbn Hacer' in hocası Kemalu'd-dîn eş-Şumunnî "Neticetü'n-nazar fî nuhbeti' l fiker" isimli şerhini İbn Hacer'in isteği üzerine hicrî 817 yılının Ramazan ayının son on gününde Kahire' de tamamlamıştır. [15] İbn Hacer, en-Nüzhe' de "Ev sahibi evin içini herkesten daha iyi bilir." demişti. İmam es-Sehavi'ye göre İbn Hacer, burada kendisinden önce eserine şerh yazan eş-Şumunnî'ye karşı eleştiride bulunmuştur.

İbn Hacer, en-Nüzhe 'yi yazarken yepyeni bir yöntem kullandığından söz etmektedir. Bu yöntem en-Nüzhe' nin en önemli özelliklerinden birisi olan ve İbn Hacer' in "ilk benim hadis usulü sahasında kullandığım" [16] dediği sebr ve taksim metodudur. Sebr ve taksim metodundan kasıt, konuların tariflerinde alimlerin görüşlerini toplayı bunları tartışıp uygun olanın tercih edilmesidir. İbn Hacer El- Askalânî, en-Nüzhe ' de konuların ve tanımların arasında bağlantılar kurmuş ve tanımlarda geçişler sağlamıştır. Mesela, mütevâtir, meşhur ve müstefiz tabirlerini anlatırken bu üçünün tariflerinin ortak yönleri ile ayrılan yönlerini ifade etmek suretiyle aralarında bir bağ kurmuştur. [17] İbn Hacer'in en-Nüzhe 'yi telif ederken kullandığı tarifler arası benzerlik ve ayrılıkların zikredildiği etkili geçiş yöntemi İbnu's Salah'ın Mukaddime 'sinde yoktur. [18] Ve nitekim, en-Nuhbe ve en-Nüzhe eserleri, yazıldıkları dönemden itibaren büyük kabul görmüş ve tarihi süreç içerisinde şöhrete kavuşmuşlardır.

Çalışmanın bu kısmında, İbn Hacer' in en-Nüzhe 'de kullandığı yönteme işaret edilecek, eserden misaller verilecektir:

İbn Hacer, en-Nüzhe' de hadis ilimlerine ait terimleri incelemiş, araştırmış ve neticeye bağlamıştır. Mesela "Ahad Haberler ve Kısımları" başlığı altında haber-i vahidin önce lügat ardından da ıstılah manasını vermiş, sonra ahad haberi iki kisma ayırmış, bu iki kısmın yani makbul ve merdudun tanımlarını yapmış, ardından da neden iki kisma ayrıldığını açıklamıştır. Bunların ardından ahad haber ile amel etme durumunu ele almış ve kısımlarına göre açıklamıştır. Bu başlığın sonunda bu bölümü şu sözlerle sonuca bağlamıştır: "Zikrettiğimiz bu üç kısım ile ilgili olarak şu neticeye işaret edebiliriz: Bu kısımlardan birincisi Sahihayn' a mahsustur. İkincisi, müteaddit turûku bulunan haber-i meşhura, üçüncüsü ise, imamların rivayet ettikleri hadislere mahsustur.

Bazen, her üç karinenin de tek bir hadis üzerinde birleşmesi mümkündür, bu takdirde hadisin doğruluğu kesinlikle sübut bulmuş olur. Allah en doğrusunu bilendir.” [19]

İbn Hacer en-Nüzhe 'de konu çerçevesinde tercih ettiği bir görüş varsa onu muhakkak zikretmiş, bazen tercih edilmeyen görüşler hakkında da fikrî tartışmalar yapmıştır. Mütevatirin tarifinde bunu görmek mümkündür. Orada İbn Hacer şöyle der: " Burada faydalı olması bakımından şuna işaret etmek gerekir: İbnu's Salah yukarıda açıklanan mütevatire misal göstermenin güç olduğunu ve bunun ancak "men kezebe aleyye" hadisi hakkında ileri sürülebileceğini iddia etmiştir. Gerek İbnu's Salah'ın bu şartları ihtiva eden mütevatirin nadir bulunduğu ve gerekse başkalarının hiç bulunmadığı yönündeki iddiaları asılsızdır. Çünkü bu gibi iddialar, isnadların çokluğuna ve âdeten yalan üzerinde birleşmelerini, yahut yalanın onlardan ittifakla hâsıl olmasını imkansız kılan ravilerin hal ve sıfatlarına gerektiği şekilde hakim olunamamaktan kaynaklanmıştır. Hz. Peygamber'in hadisleri arasında mütevatirin çok denecek kadar mevcut olduğunu ortaya koyan delillerin en güzeli, Doğuda ve Batıda ilim ehlinin elinde bulunan ve musanniflerine nisbetlerindeki doğruluğu kesinlikle bilinen birçok meşhur hadis kitabı, bir hadisin tahric ve rivayetinde ittifak ettiği ve bu hadisin tûruk ve isnadları, diğer şartların tahakkuku ile birlikte yalan üzerinde ittifak etmelerini genellikle imkansız kılacak bir şekilde çoğaldığı zaman, o hadisin söyleyenine nisbetindeki doğruluk hakkında ilm-i yakîn hasıl olur. Meşhur kitaplarda mütevatir şeklindeki hadisler çoktur." [20]

İbn Hacer'in, en- Nüzhe' de kullandığı diğer bir yöntem ise tanımları örneklendirmesidir. Mesela "Makbul Haberler" ana başlığı altında yer verdiği "Sahih haberler" alt başlığında sahihin derecelerini anlatırken hadislerden misaller getirmiştir. Bunları burada zikredecek olursak; "... Bazı imamların, ennehû asahhu'l-esânîd (bu isnadların en sahih olanıdır) sözü ile vasıflandırdıkları rivayetler, bu babda en yüksek derecede olanlardır. Mesela İbn Şihab ez-Zühri'nin, Salim İbn Abdillâh İbn Ömer'den onun da babasından; Muhammed İbn Sirin'in, Ubeyde İbn Amr es- Selamni'den onun da Ali'den; İbrahim en- Nehai'nin Alkame'den onun da İbn Mes'ud'dan rivayetleri gibi..." [21] Zikrettiğimiz örnekleme devam etmektedir. Bu örneklemelerin konunun daha iyi anlaşılıp kavranılmasına katkı sağladığı söylenebilir. İbn Hacer, Mahfuz ve Şaz kavramlarının anlatımında da misal vermiştir. [22]

Müellifimiz İbn Hacer, eserinde yer yer çeşitli ilim dallarında telif edilen eserleri zikretmiştir. Mesela muhtelif'ül-hadis konusunu anlattıktan sonra verdiği örneklerin ardından şöyle diyor: "Bu konu ile ilgili olarak İmam eş-Şafii 'Kitabu İhtilafü'l-Hadis' eserini telif etmiştir. Ancak eş-Şafii, bütün farklı hadisleri bu kitapta toplamayı amaç edinmemiştir. Daha sonra İbn Kuteybe, et-Tahavi ve başkaları aynı konuda kitap telif etmiştir." [23]

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki; İbn Hacer'in en- Nuhbe eseri hacmi küçük olmakla beraber içeriği zengin bir eserdir. Dolayısıyla hakkında çokça şerh, hasiye ve nazımlar yazılmıştır. Bu çalışmada da müellifin bizzat kendi eserine kendisinin yazdığı şerh eser olan "Nüzhetü'n-Nazar Fi Tevdihi Nuhbetü'l-Fiker" isimli eser tanıtılmaya çalışılmış, incelenmiştir. İbn Hacer'in bu eserinde kendine özgü bir metod kullandığı, anlaşılır taksimatlar yaptığı, izahlar üzerine örneklemeler getirdiği, fikri tartışmaları zikrederek kendi fikrini söyleyip sonuca bağladığı görülmektedir. Bu eser, yazıldığı günden beri revaçta olmuş, diğer usûl eserlerine kaynaklık etmiş bir eserdir. Nitekim günümüzde bile bu konuda sayısız eser bulunmasına rağmen halen kullanılmaktadır. 9.yy'dan beri Hadis usulü denildiğinde akla ilk gelen müelliflerden birisi İbn Hacer; akla ilk gelen eserlerden birisi de en-Nuhbe dolayısıyla da en-Nüzhe 'dir.

KAYNAKÇA 1- Askalânî, İmam el-Hafız İbn Hacer Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b Alî b Muhammed b Hacer. Nüzhetü'n-Nazar Fi Tevdihi Nuhbetü'l-Fiker Fi Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. Beyrut : Dâr İbn Kesir, 2019. 2- Gökçe, İbrahim. Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi . Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Thesis, 2016. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi). 3- Kandemir, M.Yaşar. "İBN HACER el-ASKALÂNÎ – TDV İslâm Ansiklopedisi". TDV İslam Ansiklopedisi . 19/514-531, 1999. 4- Kazan, Tahsin. İbn. Hacer el-Askalânî'nin Hadis Usûlündeki Özgünlüğü . İnönü Üniversitesi, ts. 5- Sarı, Necmi. "Hadis Usûlünün Zirve İsmi: İbn Hacer el-Askalânî". Asos Journal: The Journal of Academic Social Science V/47 (2017), 533-563. 6- Uğur, Mücteba. Ansiklopedik hadis terimleri sözlüğü.

Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı, 1992. 7- Yücel, Ahmet. Hadis usûlü. İstanbul : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı, 2011. [1] Ahmet Yücel, Hadis Usûlü. (İstanbul : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı, 2011). S.16 [2] İsmail Lütfi Çakan, Hadis Edebiyatı 165,1985, İstanbul [3] Mücteba Uğur, Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü. (Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı, 1992). S.114 [4] M.Yaşar Kandemir, "İBN HACER el-ASKALÂNÎ – TDV İslâm Ansiklopedisi", TDV İslâm Ansiklopedisi , 1999. [5] Necmi Sarı, "Hadis Usûlünün Zirve İsmi: İbn Hacer el-Askalânî", Asos Journal: The Journal of Academic Social Science V/47 (2017), 533-563. [6] Sarı, "Hadis Usûlünün Zirve İsmi". [7] Kandemir, "İBN HACER el-ASKALÂNÎ – TDV İslâm Ansiklopedisi". [8] Sarı, "Hadis Usûlünün Zirve İsmi". [9] Tahsin Kazan, İbn. Hacer el-Askalânî'nin Hadis Usûlündeki Özgünlüğü (İnönü Üniversitesi, ts.). [10] İmam el-Hafız İbn Hacer Ebû'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b Alî b Muhammed b Hacer Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. (Beyrut : Dâr İbn Kesir, 2019). "Mukaddime" [11] es-San'ânî, Muhammed b. İsmâîl el-Emîr, İsbâlû'l-matar 'alâ kasabî's-sükker nazmı nuhbeti'l-fiker fî mustalahi ehli'l-eser, Dâru İbn Hazm, Beyrut 2006, 1. Baskı, s. 192 [12] İbrahim Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Thesis, 2016) ((TDV İslâm Araştırmaları Merkezi)). [13] Aliyyü'l-Kârî, Şerhu Şerhi Nuhbeti'l-Fiker, s. 152. [14] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi . [15] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi . [16] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.40 [17] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.42-46 [18] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi . [19] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.97-103. [20] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S. 81-83 [21] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.112-113 [22] Bkz: Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.145-149 [23] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.163

KAYNAKÇA

- 1- Askalânî, İmam el-Hafız İbn Hacer Ebû'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b Alî b Muhammed b Hacer. Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. Beyrut : Dâr İbn Kesir, 2019.
- 2- Gökçe, İbrahim. Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi . Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Thesis, 2016. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi).
- 3- Kandemir, M.Yaşar. "İBN HACER el-ASKALÂNÎ – TDV İslâm Ansiklopedisi". TDV İslâm Ansiklopedisi . 19/514-531, 1999.
- 4- Kazan, Tahsin. İbn. Hacer el-Askalânî'nin Hadis Usûlündeki Özgünlüğü . İnönü Üniversitesi, ts.
- 5- Sarı, Necmi. "Hadis Usûlünün Zirve İsmi: İbn Hacer el-Askalânî". Asos Journal: The Journal of Academic Social Science V/47 (2017), 533-563.
- 6- Uğur, Mücteba. Ansiklopedik hadis terimleri sözlüğü. Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı, 1992.
- 7- Yücel, Ahmet. Hadis usûlü. İstanbul : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı, 2011.

[1] Ahmet Yücel, Hadis Usûlü. (İstanbul : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı, 2011). S.16 [2] İsmail Lütfi Çakan, Hadis Edebiyatı 165,1985, İstanbul [3] Mücteba Uğur, Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü. (Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı, 1992). S.114 [4] M.Yaşar Kandemir, "İBN HACER el-ASKALÂNÎ – TDV İslâm Ansiklopedisi", TDV İslâm Ansiklopedisi , 1999. [5] Necmi Sarı, "Hadis Usûlünün Zirve İsmi: İbn Hacer el-Askalânî", Asos Journal: The Journal of Academic Social Science V/47 (2017), 533-563. [6] Sarı, "Hadis Usûlünün Zirve İsmi". [7] Kandemir, "İBN HACER el-ASKALÂNÎ – TDV İslâm Ansiklopedisi". [8] Sarı, "Hadis

Usûlünün Zirve İsmi". [9] Tahsin Kazan, İbn. Hacer el-Askalânî'nin Hadis Usûlündeki Özgünlüğü (İnönü Üniversitesi, ts.). [10] İmam el-Hafız İbn Hacer Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b Alî b Muhammed b Hacer Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. (Beyrut : Dâr İbn Kesir, 2019). "Mukaddime" [11] es-San'ânî, Muhammed b. İsmâîl el-Emîr, İsbâlü'l-matar 'alâ kasabı's-sükker nazmı nuhbeti'l-fiker fî mustalahı ehli'l-eser, Dâru İbn Hazm, Beyrut 2006, 1. Baskı, s. 192 [12] İbrahim Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Thesis, 2016) ((TDV İslâm Araştırmaları Merkezi)). [13] Aliyyü'l-Kârî, Şerhu Şerhi Nuhbeti'l-Fiker, s. 152. [14] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi . [15] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi . [16] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.40 [17] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.42-46 [18] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi . [19] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.97-103. [20] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S. 81-83 [21] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.112-113 [22] Bkz: Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.145-149 [23] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.163

[1] Ahmet Yücel, Hadis Usûlü. (İstanbul : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı, 2011). S.16

[2] İsmail Lütfi Çakan, Hadis Edebiyatı 165,1985, İstanbul

[3] Mücteba Uğur, Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü. (Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı, 1992). S.114

[4] M.Yaşar Kandemir, "İBN HACER el-ASKALÂNÎ – TDV İslâm Ansiklopedisi", TDV İslam Ansiklopedisi , 1999.

[5] Necmi Sarı, "Hadis Usûlünün Zirve İsmi: İbn Hacer el-Askalânî", Asos Journal: The Journal of Academic Social Science V/47 (2017), 533-563.

[6] Sarı, "Hadis Usûlünün Zirve İsmi".

[7] Kandemir, "İBN HACER el-ASKALÂNÎ – TDV İslâm Ansiklopedisi".

[8] Sarı, "Hadis Usûlünün Zirve İsmi".

[9] Tahsin Kazan, İbn. Hacer el-Askalânî'nin Hadis Usûlündeki Özgünlüğü (İnönü Üniversitesi, ts.).

[10] İmam el-Hafız İbn Hacer Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b Alî b Muhammed b Hacer Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdîhi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. (Beyrut : Dâr İbn Kesir, 2019). "Mukaddime"

[11] es-San'ânî, Muhammed b. İsmâîl el-Emîr, İsbâlü'l-matar 'alâ kasabı's-sükker nazmı nuhbeti'l-fiker fî mustalahı ehli'l-eser, Dâru İbn Hazm, Beyrut 2006, 1. Baskı, s. 192

[12] İbrahim Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Thesis, 2016) ((TDV İslâm Araştırmaları Merkezi)).

[13] Aliyyü'l-Kârî, Şerhu Şerhi Nuhbeti'l-Fiker, s. 152.

[14] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi .

- [15] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi .
- [16] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.40
- [17] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.42-46
- [18] Gökçe, Nuhbetü'l-Fiker ve Nüzhetü'n-Nazar Özelinde İbn Hacer'in Hadis Usulü Alanında Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi .
- [19] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.97-103.
- [20] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S. 81-83
- [21] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.112-113
- [22] Bkz: Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.145-149
- [23] Askalânî, Nüzhetü'n-Nazar Fî Tevdihi Nuhbeti'l-Fiker Fî Mustalahi'l-Ehli'l-Eser. S.163